

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Naša vsak četrtak in velja s poštno vredn. v Mariboru s pošiljanjem na dem za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katal. Slovenskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštno proste.

Današnja številka obsega 12 strani.

Razmere na Ogrskem.

V glavnem mestu Ogrske, v Budimpešti, so se vršili pretečeni teden krvavi nemiri. Mnogo mrtvih in na stotine več ali manj lahko ranjenih je končni zaključek teh večdnevni krvavih nemirov, ki so bili mnogokrat pravi boji med podivjanimi delavci in oboroženimi policijsko in vojaško silo.

Prvi in glavni vzrok teh žalostnih dogodkov, ki so namočili ulice ogrske prestolice z gorko človeško krvjo, je iskati v političnih razmerah na Ogrskem, v drugi vrsti pa prideta v poštev nasilje, s katerim se hoče vzdržati na krmilu sedaj vladajoča maloštevilna kapitalistična in plemenitaška družba, ter posurovelost, ki kateri vzgaja široke ljudske plasti socialna demokracija.

Politične razmere na Ogrskem so skrajno obupne. Politično moč imajo v rokah zastareli plemenitaški rodovi in bogataši, po večini židje, ki izjemajo deželo. Ti ljudje se vedno samo bore s kraljem, da bi pridobili kolikor mogoče svobode in prišli končno do samostojne države, v kateri bi lahko gospodarili nad priprostim ljudstvom, zlasti pa nad nemadžarskimi narodi, kakor bi hoteli, ki pa tvorijo na Ogrskem večino. Za splošni blagor se ne brigajo. Ljudstvo je revno, se trumoma izseljuje, vsega sita vladajoča gospoda se pa že leta in leta poteguje samo za zvišanje svoje moči. Med tem, ko se po vseh državah vpečuje razširjena volilna pravica, nočejo sedanji mogotci na Ogrskem o tem ničesar slišati. Po volilnem redu, ki je sedaj na Ogrskem v veljavi, je volilna pravica zelo omejena. Osebnost plemenitaši, ožeruški bogataši, od vlade odvisno uradništvo in po deželi razne ljudske pijavke, to so po večini sedanji ogrski volilci. Ogrska ljudstva nimajo nikake besede, in če se govori o zahtevah ogrskega naroda, je to krvavo norčevanje. Ogrsko priprosto ljudstvo, zlasti naši prekmurški bratje, Slovaki, Rumuni, sedmograški Nemci itd., nimajo druge pravice, kot delati, plačevati in molčati, oziroma se izseliti z doma, če nočejo več trpeti in stradati doma. Vsak poskus, ki meri za tem, da bi se na Ogrskem volilni red preosnoval in bi prišlo široke ljudske mase do svoje pravice, vedo sedaj vladajoči oholeži preprečiti. Pri tem niso izbirčni v svojih sredstvih. Vsaka nepoštenost, vsako nasilje jim je dobro došlo, samo če pomaga.

V ljudstvu se je vsled vednega pritoževanja in izžemanja od zgoraj nabrala silna nevolja. Počasi sicer, a vendar-le se širi na Ogrskem politična izobrazba. Zapuščeni, zanemarjeni, zaničevani, priprosti ogrski državljani uvideva od dne do dne bolj krivice, ki se mu gode. Zato je klic po splošni in enaki volilni pravici vedno krepkejši. V zadnjem času se je že govorilo, da ima preosnova volilnega reda v kralju samem zvestega zagovornika in da se bliža uresničenje. Sedanjí ogrski ministrski predsednik Lukač je že predložil nekaj načrti prvega volilnega reda in vršila so se že pogajanja med njim in strankami. Toda vse to je bilo po največ le varanje javnosti, slepljenje ljudstva. Da bi vlada zatrla to gibanje, je izvolila ogrska zbornica pretečni torek za svojega predsednika grofa Tiso, znanega nasilnega nasprotnika volilne preosnove, ki bi gotovo zastavil vse moči, da jo prepreči. Socialni demokratje pa so odgovorili na to izvolitev s tem, da so v znak protesta proglasili splošno stavko. In potem je prišlo med stavkajočimi, ki so hoteli prirediti tudi obhod po mestu mimo državne zbornice, in policijo ter na pomoč poklicanim vojaštvom do krvavih bojov. Streljalo, ropalo, pobijalo, razruševalo, zažigalo se je po mestu, da je bila groza. Nasilje vlade je izzvalo nasilje stavkajočih, ki so popolnoma podivjali in se niso socialnodemokratičnim voditeljem, ki so jih poslali v stavko, hoteli več pokoriti. Anarhistične prekucijske nauke, ki jih uči socialna demokracija, so začeli delavci in razna brezposelna ponočna sodrga, katere se je tudi privajala iz svojih temnih kotov, vdejstvovati v dejanjih in v Budimpešti so se zgodila grozodejstva, zločini, podivjanosti, kakor smo o njih že slišali na Portugalskem, Španskem, Francoskem in drugod. V naslednjem poročamo najhujše o tem.

Krvavi nemiri v Budimpešti.

Ogrski socialni demokratje so napovedali za četrtak, dne 23. maja, v Budimpešti splošni štrajk. Ho-

teli so pa rdečkarji napraviti tudi slovesen obhod po mestu. Delavstvo se je na posebnih letakih pozivalo, da se mu ni treba držati zakonov. Mestna oblast je socialnodemokratiški obhod po mestu prepovedala.

Vkljub temu je hotelo delavstvo izvršiti svojo namero ter se je zbralo v ranih jutranjih urah v predmestjih in je v velikih trumah korakalo v mesto. Policija se je tem trumam na več mestih postavila nasproti, a ni bila kos svoji nalogi. Nekako ob 9. uri je prišlo do prvega spopada med nemirneži in policijo. Na vojaštvo in policijo je na velikem trgu pred drž. zbornico začelo delavstvo metati kamenje. Policija je oddala prve strele. Pri teh streljih je padel nek delavec. Vedno večje trume delavcev so prodirale v mesto. Oborožena sila se jim je postavila nasproti. Iz vrst štrajkajočih so pričeli padati strelji iz revolverjev proti policiji. Oddanih je bilo okrog 80 strelcov. Zadet je bil poveljujoči častnik in več policajev. Nato je začelo vojaštvo z nasajenimi bajoneti prodirati proti delavskim trumam. Streljala je tudi policija; delavca Rudolf Holubeka je zadela krogla v glavo, da se je takoj mrtve zgrudil na tla.

Nemirna množica je divjala po raznih mestnih ulicah naprej; pobijala je šipe, lomila svetilke in skušala razrušiti vse, kar ji je prišlo pod roke. Na poslopju avstro-ogrsk bank je pobila množica skoro vse šipe, neko zastavljalnico so popolnoma oropali. Po ulicah so doneli klici: „Živela revolucija!“ Na mnogih krajih so nemirneži podirali plinove svetilke, zažigali plin, razbijali električne svetilke, metali kamenje na poulično električno železnico, preklopili mnogo voz; poškodovanih je bilo na cesti okrog 300 voz. Število štrajkajočih se je cenilo od 50 do 60.000.

Ko je izvedelo delavstvo za prvo žrtve, je nastala v njihovih vrstah divja razburjenost. V divji strasti so začeli zažigati poslopja, gorelo je na več krajih. Požarno brambo razdivjana množica ni pustila do gorečih hiš. Strašen vik in ropot se je razlegal po budimpeštanskih ulicah. V veliki poljski ulici je pobila množica voz poulične železnice s petrolejem in ga zažigala. Policija je najhujše nemirneže pri priči ustrelila, mnogo pa uklenila. V ulici Ostrogon je hotel nek delavec zgrabiti za bajonet nekega vojaka, a vojak ga je ustrelil. V tej ulici so vdrlí delavci v neko tovarno, razlili po ulici tri sode tera in jih zažigali. V Gömbövi ulici so bili nemiri še hujši. Divja družal je streljala na vojaštvo in policijo. Tudi vojaštvo je odgovorilo z ostrimi strelji, na kar je množica z divjim krikom odbežala, policija in vojaštvo pa za njo.

Mestna in policijska oblast je dala ob 3. uri popoldne ustaviti ves promet po ulicah. Vse trgovine so zaprli. V ulici „Ring“ je vrgel nek delavec dinamitno kroglo, ki se je razletela ter razbila vrata, šipe in stene neke hiše. Policiji se je slaba godila. Druhal je oblegala popoldne dve policijski vojašnici, policaje, ki so se pokazali pred množico, pa so pretepavali. Ob 5. uri popoldne je dobil vojaški poveljnik nalog, da napravi z vojaštvom red v mestu. Od vseh strani so poklicali vojaštvo, ki je takoj zasedlo vse ulice.

Hud boj se je bil v osrednjem delu mesta. Razdivjana množica je razbijala na vse strani in zažigala hiše. Na Franciškanskem trgu je prišlo do vročega spopada med vojaštvom in štrajkajočimi. Z nasajenimi bajoneti in s puškinimi kopiti je udarilo vojaštvo na divjo družal. Socialnodemokratičnim nemirnežem še cerkev ni bila dovolj sveta, da bi jo bili pustili v miru. Vdrlí so v njo celo med službo božjo in streljali iz revolverjev kot dokaz socialnodemokratiške zdivjanosti.

Nemiri so trajali pozno v noč. V predmestjih, kjer ni bilo toliko vojaštva in policije razpostavljene, je bil položaj še zlasti nevarnejši kot v osrednjem mestu. Štrajkajoči so razbijali po hišah, pobijali šipe, rušili trgovine, topli mirno idóče ljudi, zapaljali poslopja, gorelo je do 30 hiš na več krajih ter je bila nevarnost, da se požar razširi. Le z največjo težavo in z združenim naporom so se dale goreče hiše pogasiti. Ura je odbila že polnoč, a boji med štrajkajočimi in vojaštvom so trajali še naprej. Policija je bila že popolnoma utrujena. Ker so razdajali nemirneži po mnogih ulicah svetilke, je bilo mesto na mnogih krajih v temi. Dasi ravno je bil dež, vendar se je podila družal iz ulice v ulico ter kar na slepo streljala proti oni strani, od katere je čutila vojaštvo.

Ob 9. uri ponoči je napadla družal ženski samostan v Hermin-ulici; s sekirami so razbijali vrata, drugi so pobijali šipe in zažigali. Velik strah se je

polotil sester in gojenk v zavodu. Vojaštvo, ki je bilo poklicano telefonično na pomoč, je razgnalo družal in ugasilo ogenj. Se-le proti jutru so se razgrajajoče množice razkropile na vse strani.

V petek zjutraj dne 24. maja so se nemiri zopet nadaljevali. Druhal je polivala s petrolejem skladišča lesa ob Donavi in jih zažigala. Na ta način se je zažgalo tudi več hiš ter magacinov. Najhujši boj se je vršil ta dan v mestnem gozdiču, kjer so priredili socialni demokratje več velikih zborovanj. Ko so se zborovanja končala, se je pričel zopet boj s policijo. Streljalo se je na obeh straneh, letelo je tudi kamenje po policiji, ki je začela streljati z revolverji. Policiji so prišli na pomoč huzarji, ki so z golimi meči sekali po zdivjani množici. Popoldne ob 5. uri je zavlada zopet mir.

Ti žalostni izgredi imajo mnogo zlih posledic. Usmrčenih je bilo 9 oseb, težko ranjenih pa je nad 70, od katerih jih bo po izjavah zdravnikov še nekaj umrlo. Lahko ranjenih je nad 100. Ustreljena sta med drugimi 12letni deček in mlada deklica.

Pogreb žrtve nemirov se je vršil na Binkoštni ponedeljek, dne 27. maja. Mnogo tisoč delavstva in drugega občinstva se je udeležilo pogreba. Udeležila sta se pogreba tudi poslanci Justove stranke, Bakoniji in Györfij ter tudi nekaj poslancev drugih strank. Rakve so bile pokrite s cveticami. Poslanec Just je podaril venec z napisom: „Žrtvam volilne pravice, Julij Just.“ Tudi avstrijska socialna demokracija je poslala venec. Ob grobu je govoril žrtvam v slovo poslanec Bakoniji, ki je stavil umrle kot mučenike svobode. Pritisk tisočere množice h grobom je bil tako silen, da je bil nek delavec potisnjen ob grob in je padel vanj. Ko so grob zasuli, so ga obsipali s cvetjem.

Politični ogled.

— Državni zbor. V četrtak, dne 23. maja, je bila zadnja seja pred Binkoštni. V tej seji je govoril naš poslanec dr. Verstovšek v slovenskem jeziku. Njegov govor je trajal skoro 3½ ure. Nemški peteliní so bili silno razjarjeni, ker dr. Verstovšek ni hotel govoriti nemški. Govornik je ostro bical uradniško predlogo ter je zahteval, naj se raje boljše skirbi za nižje uradnike in uslužbence, ne pa za višje uradnike. Za povišanje plač uradnikom zahteva vlada od davkoplačevalcev 29 milijonov kron. — Za leto 1912 je v državnem proračunu navedeno, koliko uradnikov moramo vzdrževati in kako velikanske svote se potrošijo za uradništvo. Državnih uradnikov je 46.453, stroški 176.742.000 K; državnih učiteljev 9521, stroški 53 milijonov 220.000 K, sodnikov 5348, stroški 28.862.000 kron, praktikantov 4204, stroški 3.361.000 K, avskultantov 1174, stroški 1.789.000 K. Skupaj 66.700 nastavlencev, 263.974.000 K stroškov. Poduradnikov in služabnikov je 28.868, stroški 49.830.000 K. Vseh drž. uslužbencev je 427.564, ki stanejo 763.049.000 kron. Te številke rastejo leto za letom. Kam bo prišla naša država? — V tej seji se je razpravljalo tudi o nujnem predlogu glede hišno-najemninskega davka. Seja je bila ob 4. uri popoldne zaključena. Prihodnja seja se vrši danes, dne 30. maja.

— Zunanji minister grof Berchtold se je mučil od 25. do 26. maja v Berlinu, kjer je obiskal nemškega cesarja Viljema in odlične nemške državnike. Cesar je Berchtolda prijazno sprejel in se pogovarjal z njim o važnejših političnih zadevah. Obisk Berchtoldov v Berlinu je imel namen, da stopi novi zunanji minister v stik z vladarjem in z meročajnimi državniki prijateljske države. Dne 26. maja je odpotoval Berchtold v Draždane, kjer je obiskal saskega kralja Friderika Avgusta. Dne 27. maja se je vrnil Berchtold nazaj na Dunaj.

— Ogrsko. Novi predsednik državnega zbora, grof Tisa, hoče s silo ugnati opozicijo in spraviti vojaško predlogo skozi. Poslance manjšine, ki ne mirujejo, se kar izključijo od več sej. Vendar manjšina tudi ni izgubila korajže in hoče nadaljevati boj za volilno preosnovo naprej. Just je izjavil, da ni misliti, da bi mogla vlada brez volilne preosnove rešiti vojaško predlogo. Opozicija se je združila in bo brezobzirno postopala proti vladi, ki bi hotela rešiti vojaško predlogo.

— Balkanske zadeve. Italija je čedna zaveznica Avstrije. Z Rusijo se je Italija na tihem domeni-

Razne novice.

* Godovi prihodnjega tedna:

2. nedelja: Presveta Trojica.
3. ponedeljek: Klotilda, kraljica; Oliva, devica.
4. torek: Francisek K., spoznavalec.
5. sredo: Bonifacij, škof, Valerija
6. četrtek: Sv. Resnje Telo, Norbert.
7. petek: Robert, opat, Bogomil.
8. sobota: Medard, škof; Maksim.

* **Iz šole.** Na 6razredni deški ljudski šoli v Celju je razpisano mesto učitelja, na 7razredni dekliški ljudski šoli istotam se oddaja dve mesti za učiteljice. Na 5razredni ljudski šoli v St. Jurju ob juž. železn. je razpisano mesto učiteljice. Prošnje do 20. junija. Šola je v II. plačilnem razredu.

* **Iz pošte.** Poštno ravnateljstvo v Graecu je imenovalo srednješolca Pavla Krulej v Trbovljah za poštne praktikanke. Poštarica Julija Schön ostane na lastno prošnjo na pošti v Podčetrtku. Praktikant M. Postrak je imenovan za poštne oficijanta v Krškem.

* **Razpisana sodnijska mesta.** Pri /sodiščih v Konjicah, Radgoni, Kamniku, Litiji in Račvoljci so razpisana sodnijska mesta. Prošnje je treba vložiti do dne 30. maja.

* **Vnukinja našega cesarja v Mariboru.** Najstarejša hči nadvojvode Franca Salvatorja, nadvojvodinja Elizabeta Franciška, je zaročena z nadporočnikom Jurijem grofom Waldburg-Zeil-Lustenau-Hohenemsom. Grof Waldburg bo premeščen k 5. dragonskemu polku v Maribor. Po /poroki bosta mlada poročenca bivala v Mariboru.

* **Cesar — birmanski boter.** Na binkoštno nedeljo je bil naš cesar kot boter pri birmovanju 12letnega nadvojvoda Antona in 11letne nadvojvodinje Asunte. Birmanca sta otroka nadvojvoda Leopolda Salvatorja in njegove soproge Blanke.

* **9. junija, kam?** Vsi Slovenci iz Maribora in Dravske doline pohitimo na veliko ljudsko veselico, katero priredita podružnici Slovenske Straže v Mariboru in v St. Lovrencu nad Mariborom v gostilni Brezonelli na Cizatu (20 min. od železniške postaje Fal). Vspored: 1. Pozdrav. 2. Gledališka predstava. 3. Ljudska zabava: godba, petje, šaljivo streljanje, šaljiva pošta, različni šotori, konfeti itd. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Vstopnina za osebo 60 vin. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Čisti dobiček je namenjen za Društveni Dom na Remšniku. Veselica se vrši pri vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabita podružnici. Vlaki odhajajo: iz Maribora na Fal ob 1'40, 2'50 in 3'10 popoldne, in odhajajo iz Fala proti Mariboru ob 8'32 in 10'46 zvečer.

* **V spomin avstrijskim junakom.** Dne 18. maja je bila na Predilu ob koroško-goriški meji pred Hermanovim spomenikom vojaška slavnost, kakor vsako leto. Med sv. mašo, katero je daroval vojaški duhovnik, je igrala vojaška godba iz Celovca. Tukaj so se leta 1809 naši bratje Hrvatje borili proti Francozom v leseni trdnjavi, kakoršna je takrat bila, časi jim je Francoz trikrat ponudil svobodo, ako se vdajo, a so jo odločno odklonili. „Zmagati ali umreti“, je bilo njih geslo. Tako so se borili kakor levi štirirni skori do zadnjega moža. Sedaj je imel Francoz sicer prosto pot na Trbiž, a med tem je avstrijska vojska pod vodstvom nadvojvode Ivana se lahko rešila v Celovec in Gradec.

* **200letnica katoliškega časnika.** V Virtembergu na Nemškem je obhajal dne 9. maja list „Riedlinger Zeitung“ 200letnico svojega obstoja. List je pisan od začetka pa do danes v katoliškem duhu ter je last katoliške družine Riedlingen. Ta list ima največ zaslug, da se katoliška stvar tudi na Virtemberskem vedno lepše razvija. Katoliški Slovenci, širite in podpirajte katoliško časopisje!

* **Učenjak-iznajditelj Markoni — odločen katoličan.** Italijan Markoni, iznajditelj brezžičnega brzojava, ki se sedaj nahaja v Novem Jorku, v Ameriki, da napravi brezžično zvezo med Ameriko in Japonijo. Je pri neki priliki navdušeno povdaril, da ima brezžični brzojav svoj znak v katoliški cerkvi, ki družijo milijone in milijone ljudi na celi zemlji v najožji duševni stik. Ta odkritja izpoved velikega izumitelja o katoliški veri, je napravila na vse mogočen utis.

* **Nemški Sulferajn** je imel dne 27. maja v mestu Wels na Gornjem Avstrijskem svojo glavno skupščino. Dohodkov je imel Sulferajn v preteklem šolskem letu brez Roseggerjeve zbirke 1.176.562 kron, stroškov je imel 56.000 K več kot lani. Pri Roseggerjevi zbirki manjka samo 42 kamnov po 2000 kron do tretjega milijona. Sulferajn vzdržuje in podpira v 550 krajih na jezikovnih mejah med Slovani šole-mučilnice. Lastnih šolskih poslojij ima 108. V letu 1911 se je ustanovilo 320 novih podružnic Sulferajna; skupno šteje sedaj 2350 podružnic. Silovito delajo naši nasprotniki s pomočjo Sulferajna za ponemčenje slovenske dece. Postavimo se jim po robu s tem, da podpiramo Slovensko Stražo in ob vseh prilikah pobiramo doneske za to prepotrebno obrambno društvo.

* **Svoboda kat. cerkve.** Drugo leto bo minulo 1600 let, odkar je dal cesar Konstantin katoliški cerkvi svobodo. Zgodovina nam o tem tako pripoveduje: Prvega koraka osvoboditve krščanstva ni napravil Konstantin Veliki sam, ampak cesar Galerij, povzročitelj najkrvavejšega preganjanja, kar jih je kdaj svet videl. Ta je namreč slednjič uvidel, da je vse klanje Kristjanov zaman in je zato na smrtni postelji dne 30. aprila leta 311. v Alpji Sardiki, sedanji Sofiji na Bolgarskem, razveljavil ukaz preganjanja in dal cerkvi iste pravice, katere je imelo tedaj vsako,

la, kako naj se uredi zadeve na Balkanu za slučaj, če pride kakšna izprememba. Prihodnji mesec pride ta na Dunaj bolgarski in črnogorski kralj, ob tej priliki se bo gotovo govorilo o novem položaju na Balkanu. Rusko vojno brodovje kroži po turških vodah pred Dardanelami, kar dela Turčiji velike skrbi. Turčija je že vprašala Rusijo, čemu zbira vojaštvo ob meji. Rusija je sicer odgovorila, da nič hudega ne namerava, gotovo pa je, da hoče Rusija sedaj dožniti vprašanje glede Dardanel in glede perzijske meje. To bo poizkusila doseči najprej s sklicanjem evropskega mirovnega shoda, če se pa to ne posreči, pa z orožjem. — V Albaniji in Makedoniji vre. Vstasi se zbirajo v gorah in se oborožujejo. Turčiji prete zopet slabi časi.

— **Nemčija.** Nemški državni zbor je odgojen do 26. novembra. V seji dne 22. t. m. je socialni demokrat Ledebur ostro napadal cesarja. Prišlo je do viharnih nemirov. Ker predsednik Kaempf je napadel ni odločno zavračal, so izrazile nekatere stranke svojo nezadovoljnost nad predsednikom, in zaradi tega je Kaempf odstopil. Kot njegov naslednik se imenuje poslanec Payer. — Pruski deželni zbor ima na dnevnem redu zakon, ki dovoljuje novih 100 milijonov mark za nakup poljskih posestev na Poznanjskem in za naselitev Nemcev na njih. Poljedelski minister je izjavil, da hoče vlada v bodoče še brezobzirnejše izvajati ponemčevanje poljskih krajev. — Kakor se poroča iz Berlina, namerava cesar Viljem sam s posebno naredbo omejiti dvoboje častnikov v nemški armadi.

— **V Belgiji** se bodo vršile v kratkem volitve za državni zbor, ker je kralj stari državni zbor razpustil. Liberalci in socialni demokratje so se združili in upajo na ta način premagati katoličane, kateri so imeli dozdaj večino v zbornici. Na volilnih shodih nastopajo liberalci z nasilnimi sredstvi. Pretepajo se, da teče celo kri. Katoliškega kandidata markija Imperialija so liberalci na nekem shodu blizu mesta Bruselj težko ranili z noži in sekirami. Liberalci so pač povsod enaki. Tudi naši slovenski liberalci so lansko leto pri volitvah v državni zbor delali z lažmi, razbijanjem in silo, a so vkljub temu propadli.

— **Francosko.** Za predsednika francoskega drž. zbora ali kamore je bil dne 23. maja izvoljen svobodomelec Dešanel z 292 glasovi. Njegov protikandidat, bivši podpredsednik Etienne, je dobil 208 glasov.

— **Vstaja na Kubi.** Zamorci so se uprli Amerikancem. Vstaja se širila. Vlada je ukazala zapreti vse tavnice, ki izdelujejo sladkor, ker se boji, da jih vstaški zamorci napadejo in izkušajo zažgati. Kuba je otok v Ameriki. Do leta 1898 je bil ta rodovitni otok last Španije; a po vojski med severoameriški Zdrženimi državami in Španijo leta 1898 je prešel otok v last Amerikancev. Vstaja se ponavlja na tem otoku leto za letom, ker tamkajšnje zamorce preveva že od nekdaj uporni duh. Na otoku raste mnogo sladkornega trsa, tobaka (od tod imajo tudi cigare „kuba“ svoje ime), kava, „kokos“-orehi, pomaranče, koruza, riž in raznovrstno zlahtno sadje. Tudi živinoreja je na otoku zelo razvita.

— **Maroko.** Iz Feza, glavnega mesta te nemirne države, poročajo, da so oborožene domače čete vdrle po daljšem obleganju v mesto, da pa so se morale končno umakniti francoski artiljeriji z velikimi izgubami. Francoski general Girardot je s 4500 vojakov in 12 topovi prekoračil reko Mulujo in zasedel Gherif, kjer so se zbirali vstaši. Vstaški rod Berberi je dne 26. t. m. ponoči napadel zopet mesto Fes. Ob 1. uri ponoči so Francozi zopet napad odbili. Ob 6. uri zjutraj se je pričelo zopet streljati. Padlo je veliko Berberov, tudi več Francozov je bilo ranjenih.

— **Italij.-turška vojska.** Italijani poročajo, da so se generalu Ameglio dne 17. t. m. Turki na Rodosu popolnoma podvrgli. Zaplenili so Italijani 4000 pušk, 2 gorski bateriji, 2 strojni puški in mnogo streliv. Padlo je v boju 200 Turkov in 1200 je bilo vjetih. Turke s častniki vred so Italijani že dali prepeljati v Italijo. Na poslopu vjetega glavnega poveljnika v mestu Rodosu stoji napis: Kraljeva italijanska vlada. Prišli so na otok že italijanski trgovci s svojim blagom. V Marmorskem zalivu nasproti Rodosu so Italijani pod admiralom Amarom obstreljevali in razdejali turško vojašnico. V zbornici v Carigradu so pa Turki sklenili, da se ne udajo, ker zahteva čast domovine, da se ohrani neomajane vladarske pravice turškega sultana. Iz Afrike so začeli odpošiljati Italijani vojake domov in jih bodo nadomeščali polagoma z mlajšimi vojaki. Kot odgovor na napade italijanskega brodovja v Egejskem morju je dne 21. maja turško ministrstvo sklenilo, da morajo tekom 14 dni vsi Italijani razen delavcev na železnicah, duhovnov in vdov, zapustiti turško ozemlje. Vseh Italijanov na Turškem je okoli 50.000 in samo v Carigradu jih biva 10.000. Italijani bodo posebno hudo prizadeti s tem ukazom, ker bo s tem uničena njihova dobro razvita trgovina na Turškem. Turki pravijo, da so sklenili ta izgon posebno zaradi tega, ker so Italijani turške civilne uradnike na Rodosu proti narodnemu pravu razglasili za vojne ujetnike. — Italijani so se polastili do 20. maja 10 turških otokov. Ti otoki štejejo več kot 20.000 prebivalcev, ki so večinoma Grki-kristjani. Ti so že dolgo čakali, da se rešijo turškega suženjstva. Italijani so s tem, da so se začeli polasčati važnih otokov v Egejskem morju in v bližini evropske Turčije, prizadeli Turčiji hujši udarec, kot če bi se polastili Tripolitanijske. Ti otoki so nekateri zelo rodovitni, na njih evete trgovina, imajo pa tudi varna pristanišča za trgovske ladje.

od rimske države priznano verstvo. Sam je umrl, ali njegova naslednika Konstantin in pa Licinius, ki sta tudi ukaz podpisala, sta držala svojo besedo in skrbela, da se je ukaz uveljavil. Leta 312. je premagal Konstantin pri Veroni in v znameniti bitki pri tiberijskem mostu tirana Maksencija in dobil v svojo oblast vso Italijo in Severno Afriko. Ta zmaga je bila odločilnega pomena za notranji preobrat Konstantina Velikega. Kristjani so se ga oklenili, ker so videli v njem svojega največjega prijatelja in rešitelja. Da so ga tudi v boju podpirali, je samo ob sebi umevno. Koliko je resnice na tem, da se je prikazalo Konstantinu znamenje križa na nebu pred bitko pri tiberijskem mostu, ne vemo. Tedaj živeča sodobnika Laktancij in Evzebij, pripovedujeta ta dogodek, a spričan je samo po prisegi cesarja Konstantina. Četudi se je dal Konstantin še le na svoji smrtni postelji krstiti, je bil vendar celo življenje velika opora krščanskega gibanja. Leta 313. meseca januarja, je v Milanu zagledal beli dan oni znameniti milanski odlok, pokaterem imajo vsa verstva v rimski državi neomejeno svobodo in isto veljavo kakor stari paganski bogovi. Odlok pripoznava krščanstvo in obljublja, da dobe kristjani odškodnino za njim vzeta shajališča in zemljišča iz državne blagajne. Državnim uradnikom se pa naroča, da dekret po celem cesarstvu razglasijo. Ta dekret je veljal pa le za zahodne dele države. Razširil se je tudi na vzhod še le, ko je Konstantin dne 30. aprila l. 313 premagal še ljutega sovražnika kristjanov, Maksima, ki je vladal do tedaj na vzhodu, v Bizancu (sedaj Carigradu).

* **Socialnodemokratske nesramnosti.** Nečuvven skandal so vprizorili v Cirihu na Švicarskem ondotti socialisti l. majnika. Cirih je po večini zagrozen, protestantovsko mesto, kraj, kjer se zbirajo najhujši anarhisti in drugi politični lopovi. Cirih je glavno mesto socialne demokracije. Napravila je ta stranka, ki trdi v slepilo ljudem, da ji je vera rasebna reč, velik izprevod delavcev po mestu. Na čelu izprevoda je korakal neki rdečkar, oblečen kot katoliški mašnik, z rožnim vencem in brevijem v roki, okoli njega so stopali sodrugi v belih koretljih s križi na ramah. V rokah so nosili tako ostudne in pohujšljive napise, da je vse poštene ljudi, ki so videli ta prizor, obšla rdečica. Tako nastopa stranka, ki hoče biti učiteljica izobrazbe med delavstvom. Nič boljše, nego ta švicarska svojati, ni slovenska rdečkarija, ki si pa še ne upa pokazati na ta način svoje olike, ker je preslaba. Poizkusi sicer svojo umazanost in sovraštvo do cerkve kazati na svojih shodih in v „Zarji“, ki se posebno po Trbovljah širi med delavstvom. Prejšnji teden je prinesla „Zarja“ neko tako satansko zlobno notico o sv. očetu Piju X., da se čudimo, da državni pravdnik ni posegel vmes. Daleč je zašlo delavstvo, ki svoj težko prislužen denar izdaja za tak surovi list, kakor je „Zarja“.

* **Mladina, organiziraj se!** Mladeniči ne stopajo samo pri nas na Slovenskem na plan, ampak tudi med Nemci napreduje organizacija mladine vedno bolj. Na nemškem Češkem se je dne 19. maja v mestu Dautz vrsilo veliko zborovanje nemških kmečkih mladencev iz vseh delov nemško-českega ozemlja. Sklenilo se je, ustanoviti veliko zvezo kmečke mladine. Zali-bog se najdejo med nami še mnogokrat stariši, ki bratnijo svojim sinovom pristop k Orlu, mladeniški zvezi ali izobraževalnemu društvu. Na Dunaju se organizacija med krščansko mislečo mladino vedno lepše razvija. Mladina slovenska, ne zaostani!

* **Osebnodohodninski davek** in naši kmetje. Dasi-ravno je kmečko ljudstvo že itak preobloženo z raznimi davki, dolgovi in drugimi bremenji, se vendar o-paža, da zadnji čas finančne oblasti nakladajo večjim kmetom osebnodohodninski davek. Ker kmečko ljudstvo navadno ne ve izpolniti doposlanih mu pol-priznalic, se davek kar slepo naloži dotičnim posest-nikom, ne glede na to, ali ima 1200 K čistega dohod-ka ali ne. Znani so nam slučaj, da se je naložil o-sebnodohodninski davek posestnikom, ki tičijo do vr-tu v dolgovi in še obresti ali zemljiškega davka ne morejo plačati. Svetujemo tistim, kateri dobijo pole za priznanje osebne dohodnine, da iste izpolnijo in je pošljejo finančni oblasti; ako pa kdo ne zna sam iz-polniti teh papirjev, pa se naj obrne na župana, g. župnika ali na kakega drugega izvežbanega človeka, da mu pomaga iste izpolniti. Kdor pa tistih pol ne vr-ne izpolnjenih oblasti nazaj, pa se mu potem kar po-ljubno naloži davek. Torej pozor!

* **Ponarejanje vina** se strogo kaznuje. V Neu-dörflu na Ogrskem blizu avstrijske meje so zasle-dili, da je vinski veletržec žid Arnold Wolf v veliki meri ponarejal vino in ga prodajal kot naravno. Vin-ski nadzornik in člani tamošnjega občinskega zastop-a so se podali v vinotrževo klet, vzeli iz posamez-nih sodov vino, zapečatili sode, zapečatene steklenice so poslali preiskovalno komisiji v Budimpešto, ki je spoznala, da je vino ponarejeno in zidravju škodljivo. Posebna kolisija je dala izločiti 78.343 litrov vina iz sodov v kanale. Wolf je bil obsojen poleg tega še na 30 dni strogega zapore in 1000 kron denarne kaz-ni. Obsodbo mora objaviti žid tudi v listih. Radi po-narejanja velike množine vina so kmečki vinorejci trpeli veliko škodo, ker so kupci radi nizke cene ku-povali vino v tistem kraju skoraj izključno pri židu Wolfu. Sedaj je Wolf opustil svojo trgovino. Tako se postopa na Ogrskem proti ponarejalcem vina. Tudi pri nas bi kazalo, odločno izvrševati novo vinsko postavo.

* **Državne ustanove.** Na c. kr. državnih obrtni šoli v Ljubljani (stavbno obrtna šola, delovodska šola za kovinske obrti, mojstrska šola za mizarstvo, strokovna šola za lesno in kameno kiparstvo, ženska obrtna šola za šivanje perila in oblek, za umetno ve-